

ČESKÁ ŠKOLNÍ INSPEKCE

Oblastní pracoviště

Liberec

Inspekční zpráva

**Základní škola při nemocnici Liberec, Husova 43
Speciálně pedagogické centrum**

460 01 Liberec, Masarykova 28

Identifikátor: 600 171 523

Termín konání orientační inspekce: 18. a 19. a 22. ledna 2001

Čj.	084 32/01-1165
Signatura	oh4su229

CHARAKTERISTIKA ZAŘÍZENÍ

Speciálně pedagogické centrum pro zrakově postižené (SPC pro ZP, SPC, ZP, centrum) bylo zřízeno Školským úřadem Liberec v roce 1995 jako součást základní školy při nemocnici. Centrum poskytuje poradenskou péči zrakově postiženým dětem od 5 do 15 let (případně od 4 do 18 let), jejich rodičům a pedagogům, pomáhá při integraci do škol a začleňování handicapovaných dětí do běžného života. Sídlí v budově Pedagogického centra v Masarykově ulici č. 28 v Liberci. Vzhledem k redukci finančních prostředků pracují v centru pouze dvě pedagogické pracovnice.

SPECIÁLNĚ PEDAGOGICKÁ A PSYCHOLOGICKÁ ČINNOST

Zaměření činnosti a rozsah poskytované péče

SPC pro ZP poskytuje poradenské služby dětem slabozrakým, se zbytky zraku, nevidomým a vzhledem ke zrušení očního ústavu v Machníně poskytuje doplňující péči tupozrakým. Navazuje na činnost Střediska rané péče v Liberci. Podle zájmu rodičů rozšiřuje péči po dobu vzdělávání klienta, tj. do konce docházky na střední školu, výjimečně jsou kontakty s klienty (vzhledem k dobrým vztahům na fakultách Brno, Olomouc) i na vysokých školách.

Spádovou oblastí centra je Liberecko, Jablonecko, Českolipsko, Semilsko, v menší míře Děčínsko a Šluknovský výběžek. Na Českolipsku se o klienty dělí s SPC pro ZP Praha.

Při řešení dominance postižení a zajišťování odpovídající péče klientům spolupracuje s ostatními centry v Liberci.

Činnost SPC pro ZP odpovídá jeho zaměření, zajišťuje služby nad rámec svých povinností. Přidělenou spádovou oblast monitoruje s přehledem. Velmi dobře spolupracuje s dalšími centry v Liberci. Tato oblast je hodnocena jako vynikající.

Depistážní a diagnostická činnost

Pracovnice SPC provádějí depistáž klientů prostřednictvím pediatrů, očních lékařů, kontaktů se sociálními odbory okresů, středisek rané péče, referáty okresních úřadů i pedagogicko-psychologických poraden (PPP). Na poradách výchovných poradců zjišťují případné neregistrované handicapované žáky. Dobrá je spolupráce se střediskem rané péče, odkud klienti plynule přecházejí pod péči centra i s okresními úřady, které poskytují přehledy ze statistických výkazů.

Odbornou diagnózu a diagnostiku na základě souhlasu rodičů získává centrum především od pediatra nebo očního lékaře a dle Centra zrakových vad v Praze Motole. Tyto dokumenty jsou pro pracovnice centra závazné. Na základě diagnostiky zrakových funkcí sestavují zrakovou stimulaci, instruují rodiče a pedagogy jak s dítětem pracovat.

Speciálně pedagogickou diagnostiku především pro integraci žáků pracovnice centra směřují na test školní zralosti v předškolním věku ve spolupráci s PPP (v centru není veden psycholog) a orientačně sledují dovednosti ve čtení, psaní, v matematice, dále se zaměřují na zručnost, samostatnost a sebeobsluhu klienta. Zjištění z vyšetření jsou podkladem pro stanovení individuálního plánu.

Ve spisech klientů zaznamenávají anamnestické údaje získané od rodičů. Dotazníky pro rodiče i pro školy si pracovnice vyhotovily na základě dostupné literatury, slouží jim pro vlastní potřebu a mají pro ně vypovídající hodnotu. Podklady pro integraci dětí do běžných typů škol

jsou obsažná a konkrétní. Pracovnice centra včas uspokojily všechny žádosti škol, které se týkaly problematiky integrace žáků.

V letošním školním roce připravují diagnostický pobyt dítěte na víceletém gymnáziu, v době inspekce probíhala úspěšná jednání s rodiči i se školou.

Centrum reflektuje na požadavky škol, vyšetření klientů jsou prováděna v krátkých lhůtách. Diagnostické metody odpovídají problému dítěte. Podklady pro integraci jsou komplexní. Oblast je hodnocena jako vynikající.

Poradenská a metodická činnost

Poradenská činnost je koncipována do tří rovin.

První rovina je období předškolního věku. Pracovnice centra se kontaktují s rodinou postiženého dítěte, sjednávají ambulantní návštěvy nebo za klienty vyjíždějí. Pokud je dítě v rodině, usilují o integraci dítěte do mateřské školy, pokud je dítě v předškolním zařízení již zařazeno, kontaktuje se s mateřskou školou a nabízí metodickou pomoc.

Druhá rovina je období školního věku, ve které se zvažují možnosti integrace s respektováním přání rodičů a schopností dítěte. SPC navazuje kontakty se speciálními školami i základními školami.

Třetí rovina je péče o vycházející žáky a jejich další vzdělávání.

Nejvíce problémů SPC řeší při přestupu dítěte (z MŠ na ZŠ, 1. stupeň - 2. stupeň, střední škola) kdy pedagogům participujícím na jeho vzdělávání není zcela jasná problematika a zejména možnosti postiženého dítěte.

Od začátku školního roku do dne inspekce pracovnice centra uskutečnily 63 výjezdů a 166 výkonů. Z každého výjezdu pořizují zprávu a zaznamenávají práci s klientem. Zápisy jsou konkrétní a funkční. Postihují problém klienta, obsahují instruktáž speciálních činností a doporučující opatření.

Pedagogy a rodiče dětí předškolního i školního věku seznamují se specifickými činnostmi pro zrakově postižené, metodicky vedou cvičení prostorové orientace. Pomáhají při sestavování individuálních plánů. Navazují a umožňují kontakty se speciálními školami, zprostředkovávají konzultace, upozorňují na dny otevřených dveří na školách.

Pracovnice centra respektují posloupný integrační proces. V předstihu zjišťují podmínky na jednotlivých zařízeních a informují pedagogy o problematice dítěte se zrakovým postižením.

Podle požadavků pořádají semináře pro pedagogy s problematikou ZP žáků.

Předložené podklady pro integraci, zpracované individuální plány i záznamy o specifické činnosti s klienty byly obsahově funkční.

Konzultačními dny pro školy i veřejnost jsou stanoveny na dva dny v týdnu - pondělí a pátek.

Kvalita poradenské a metodické činnosti je na velmi dobré úrovni. Limitujícím faktorem jsou personální (chybí sociální pracovník a psycholog) a nedostačující prostorové podmínky centra.

Speciálně pedagogická, terapeutická a psychologická činnost

Speciálně pedagogická činnost je zaměřena na výuku zrakové stimulace, prostorové orientace, samostatného pohybu, sebeobsluhy, na rozvoj smyslů a řeči, na dovednost psaní na stroji a ovládání Braillova písma. Vzhledem k nedostatku učebnic s Braillovým písmem pracovnice některé učebnice a texty pro potřebu svých klientů přepisují.

Terapeutická činnost spočívá především v komunikaci s rodiči, sourozenci a učiteli ve vztahu k postiženému jedinci. Vztah k vrstevníkům postiženým i zdravým a k intaktní společnosti.

Jednou za měsíc pracovnice s klienty docházejí do bazénu, pravidelně provádějí s klienty výcvik v prostorové orientaci v terénu.

Psychologické působení je zaměřeno především na předškolní dovednosti a na integraci žáků do všech činností školy, kterých se mohou postižení žáci za určitých podmínek účastnit. Psychologické vyšetření klientů dle volné kapacity je zajištěno pedagogicko-psychologickými poradnami, případně Centrem zrakových vad v Praze.

Významnou roli sehrávají akce pro ZP a jejich prezentace. Například účast na sportovních hrách, kde klienti centra dosáhli velmi dobrých výsledků, na pobytových táborech (existují dva v republice). Dále centrum organizuje nebo se podílí na prezentačních akcích, k poslední patří hmatová výstava v botanické zahradě, připravuje se na soutěž Braillovský klíč, zajišťuje účast na rekondičních pobytech. Svou činnost i postřehy z integrace žáků uveřejňuje v tisku.

Úzce spolupracuje s učiteli základních uměleckých škol v regionu a dalšími organizacemi.

Zkušenosti v centru čerpaly studentky pedagogické fakulty, které se orientují na oblast speciální pedagogiky.

O všech akcích jsou vedeny záznamy a fotodokumentace, konkrétní údaje jsou obsaženy ve výroční zprávě.

Speciálně pedagogická péče vychází ze stanovené diagnózy, diagnostiky a je plně orientovaná na integraci ZP klientů.

Psychologické vyšetření je zajištěno ve spolupráci s pedagogicko-psychologickými poradnami a zejména s Centrem zrakových vad v Praze.

Speciálně pedagogická a terapeutická činnost je kvalitní.

Tato oblast je hodnocena velmi dobře.

Podmínky činnosti

SPC má pro svou činnost vyhrazenou pouze jednu místnost v budově Pedagogického centra. Jsou zde uloženy speciální pomůcky. Pro ambulantní péči je zde umístěn relaxační bazén, lavice se sklopnou deskou a digitální počítačová lupa s Braillovou tiskárnou. Pro individuální terapii jsou podmínky velmi omezující a pro skupinovou zcela omezené.

Vybavení je na kvalitní úrovni. SPC je schopno zapůjčit televizní lupy, speciální stolky, sklopné desky, slepecký psací stroj, světelný box, tandemové kolo, vesty pro nevidomé, piano, učebnice s Braillovým písmem, odbornou literaturu a drobné speciální pomůcky.

Pro instruktáž a videotrénink používá videokameru.

Výjezdy jsou zajišťovány vlastním autem.

Personální obsazení centra bylo z nedostatku finančních prostředků nepřiměřeně sníženo na

jednoho speciálního pedagoga s plným úvazkem a jednoho (ředitelka školy při nemocnici) s úvazkem 0,24. Chybí sociální pracovnice a psycholog. Pedagogické pracovnice tyto profese částečně suplují.

Obě pracovnice centra mají vysokoškolské vzdělání s odborností speciální pedagogiky, nemají však státní zkoušku s tyflopédie. O studium mají zájem, získání specializace závisí na otevření oboru na vysoké škole. Pozitivní je absolvování instruktorského kurzu s osvědčením instruktora prostorové orientace ZP.

Prostorové podmínky centra jsou nedostačující. Materiální vybavení je velmi dobré. Personální obsazení vzhledem k zastoupení pouze speciálních pedagogů je ještě vyhovující. Tato oblast je hodnocena průměrně.

Hodnocení kvality speciálně pedagogické a psychologické činnosti

Přes nedostačující prostorové podmínky pracovnice SPC pro ZP zabezpečují poradenskou činnost klientům velmi zodpovědně.

Svou erudici využívají v širším rozsahu nejen na pracovišti, ale i na různých akcích i mimo region. Práce speciálních pedagogů je velmi dobrá.

HODNOCENÍ KVALITY ŘÍZENÍ

Plánování

Koncepce SPC ZP v písemné podobě samostatně zpracována není. Pro prezentaci a veřejnost je velmi stručně a funkčně písemně zpracovaný materiál poskytující informaci o zaměření poskytované speciální péče, přehled o poradenských službách, konzultačních hodinách a sídle centra. Organizační řád vymezuje pravidla chodu centra, součástí jsou pracovní náplně a povinnosti obou pracovnic. Obsahuje formy spolupráce s dalšími subjekty např. s Tyfloservizem Jablonec nad Nisou, Střediskem rané péče v Liberci a Centrem zrakových vad v Praze.

Plán práce na školní rok 2000/2001 navazuje na poznatky ve výroční zprávě, obsahuje průběžné úkoly pro celý školní rok a jejich konkretizaci na jednotlivé měsíce. Postihuje celou oblast práce centra.

Navazující krátkodobý plán práce má platnost v rozmezí jednoho až dvou týdnů, na začátku týdne se ověřují a upřesňují termíny výjezdů a návštěvy klientů v SPC.

Plán týdenní činnosti je zaznamenán v kalendáři, zápisy jsou vedeny v knize výjezdů a ve výkaze činnosti. Operativně se zaznamenávají změny a požadavky klientů.

Obě pracovnice se účastní pedagogických rad ve škole při nemocnici. Pracovní porady v centru probíhají vždy v pondělí. Jednání je vedeno v atmosféře důvěry a vzájemného respektování.

Dokumentace centra je vedena s drobnými formálními nedostatky (statut centra, vnitřní řád).

Plánování je funkční, drobné formální nedostatky ve vedení dokumentace byly s ředitelkou projednány a akceptovány.

Tato oblast je hodnocena jako velmi dobrá.

Vedení a motivování pracovníků

Finanční motivace vzhledem k výrazně omezenému rozpočtu školy je minimální. Dle možností je pracovnícím umožňována účast na vzdělávacích seminářích. Motivačním faktorem je empatický přístup a osobní nasazení pro práci se zrakově postiženými klienty.

Přestože v současné době na pracovnice působí existenční nejistota financování center, je u pedagogů viditelná snaha o získávání nových poznatků, orientaci v odborných textech a literatuře a eminentní zájem o specializační diferenciační studium.

Vedení pracovníků je velmi dobré, motivace je ovlivněna existenční nejistotou centra. Vnitřní motivace pracovníků centra je příkladná.

Oblast je hodnocena jako vynikající.

Kontrolní mechanismy

Kontrolní systém ředitelky spočívá v periodické kontrole dokumentace a kontrole činnosti speciálního pedagoga na výjezdech i v centru, při práci s klientem, při metodickém vedení pedagogů a při jednání s rodiči. Významným kritériem pro hodnocení práce speciálního pedagoga je získaná dovednost klientů. Záznamy z kontrolní činnosti jsou uvedeny v zápisech z výjezdů a ve spisu klienta.

Kritéria pro hodnocení pracovnice jsou stanovena a jsou jí známa.

Kontrolní mechanismy jsou funkční, jsou velmi dobré.

Hodnocení kvality řízení

V plánování i obsahu speciální péče se odráží erudovanost a osobní zaměření ředitelky na oblast zrakově postižených jedinců.

Řídící práce je ztížena omezeným personálním obsazením. Obě pracovnice suplují práci sociální pracovnice a částečně také psychologa, což je velmi náročné.

Plynulý chod centra a poskytování služeb je umožněn vynikajícím přístupem a osobním nasazením ředitelky zařízení.

Oblast řízení je na vynikající úrovni.

DALŠÍ VÝZNAMNÁ ZJIŠTĚNÍ

Přehled o spádové oblasti SCP a počty klientů

Oblast působení SPC pro ZP	Počet klientů
Liberecko	40
Jablonecko	12
Českolipsko	3
Děčínsko	6
Semilsko	13
Celkem	74

Přehled o jednotlivých zařízeních a počtu integrovaných klientů

Zařízení	Počet integrovaných dětí a žáků
MŠ	9
ZŠ	27
Spec. školy	24
Spec. tř. ZŠ	1
Stac. předšk.	1
Střední šk.	3
Doplň. péče	9
Celkem	74

Přehled zrakových vad a počet klientů

Rozdělení klientů dle typu postižení	Počet klientů
Slabozrací	65
Zbytky zraku	6
Nevidomí	3
Celkem	74

Spádová oblast SPC je řádně mapována a počet klientů je přehledně evidován.

VÝČET DOKLADŮ, O KTERÉ SE INSPEKČNÍ ZJIŠTĚNÍ OPÍRÁ

- Zakládací listina vydaná dne 30. 11. 1995 - Základní škola při nemocnici Husova č. 43, Liberec, jejíž součástí je v odstavci IV. uvedeno SPC pro ZP,
- Rozhodnutí MŠMT ČR o změně zařazení do sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení čj. 24 479/98-21 s účinností od 1. 9. 1998,
- plán práce na školní rok 2000/2001,
- výroční zpráva za rok 1999/2000,
- organizační řád, pracovní povinnosti zaměstnanců,
- jednací protokol,
- týdenní plány, výkazy týdenní činnosti, evidence pracovních cest za školní rok 2000/2001,
- spisy klientů, integrační zprávy, individuální plány, dotazníky, další podpůrné materiály (podklady pro speciálně pedagogická vyšetření, diagnostika zrakových funkcí), osobní spisy zaměstnanců - pro školní rok 2000/2001.

ZÁVĚR

Pozitiva:

- *osobní nasazení pracovníků centra je vysoké,*
- *ambulantně je prováděna kvalitní výuka prostorové orientace,*
- *kontakty s odbornými pracovišti jsou operativní a funkční,*
- *obě pracovnice zajišťují a účastní se s dětmi rekondičních pobytů pro ZP, soutěží, výstav a kulturních akcí.*

Negativa:

- *prostorové podmínky centra jsou nedostačující,*
- *v personálním obsazení centra chybí sociální pracovníce.*

Speciálně-pedagogické centrum plní své úkoly velmi dobře. Vynikající byl přístup i práce s klienty u obou speciálních pedagogů.

Problémem jsou nevyřešené prostorové a personální podmínky, které ztěžují výkon poradenských služeb centra.

V průběhu inspekční činnosti nebylo zjištěno neefektivní vynakládání finančních prostředků přidělených ze státního rozpočtu.

Doporučení:

1. Odstranit formální nedostatky ve vedení dokumentace.
2. Usilovat o zlepšení prostorových a personálních podmínek.
3. Pokračovat ve studium zaměřeném na tyflopédii.

Složení inspekčního týmu a datum vyhotovení inspekční zprávy

Razítko

Školní inspektorka

Titul, jméno a příjmení

Podpis

Mgr. Miloslava Paclíková

v. r.

V Liberci 9. února 2001

Datum a podpis ředitelky stvrzující převzetí inspekční zprávy

Datum převzetí inspekční zprávy: 12. 2. 2001

Razítko

Ředitelka speciálně pedagogického centra

Podpis

Mgr. Dagmar Nováková

v. r.

Předmětem inspekce bylo dílčí zhodnocení činnosti speciálně pedagogického centra dle § 18 odst. 3, 4 zákona ČNR č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů.

Dle § 19 odst. 8 téhož zákona může ředitel speciálně pedagogického centra podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci do 14 dnů po jejím obdržení. Připomínky k obsahu inspekční zprávy jsou její součástí.

Posouzení jevů

Plní, je v souladu	<i>Dodržuje, čerpá účelně, efektivně</i>
Neplní, není v souladu	<i>Nedodržuje, nečerpá účelně, efektivně</i>

Hodnotící stupnice

Stupeň	Širší slovní hodnocení
Vynikající	<i>Zcela mimořádný, příkladný</i>
Velmi dobrý	<i>Výrazná převaha pozitiv, drobné a formální nedostatky, nadprůměrná až spíše nadprůměrná úroveň</i>
Průměrný	<i>Negativa a pozitiva téměř v rovnováze, průměrná úroveň</i>
Pouze vyhovující	<i>Převaha negativ, výrazné nedostatky, citelně slabá místa</i>
Nevyhovující	<i>Zásadní nedostatky, které ohrožují průběh výchovně-vzdělávacího procesu.</i>

Další adresáti inspekční zprávy

Adresát	Datum předání/odeslání inspekční zprávy	Podpis příjemce nebo čj. jednacího protokolu ČŠI
Příslušný orgán státní správy (samosprávy): Okresní úřad, referát školství Liberec	2001-02-27	084 56/01-1165
Zřizovatel: dtto	—	—

Připomínky ředitelky školy

Datum	Čj. jednacího protokolu ČŠI	Text
		žádné